

21. Yüzyıl Becerileri Işığında Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İncelenmesi

Ayşe YALÇIN¹
Ayşegül TURAL²

Gönderim Tarihi: 30.11.2022

Yayın Tarihi: 31.05.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretim programının 21. yüzyıl becerileri ışığında incelenerek analiz edilmesidir. Bu temel amaç kapsamında çalışmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak edilmiştir. Araştırma sürecinde veriler, doküman incelemesi vasıtasıyla toplanmıştır. Araştırmada doküman olarak Sosyal Bilgiler Öğretim Programı süreçte kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda program, özel amaçlar, yetkinlikler, değerler ve beceriler, öğrenme alanı ve kazanımlar kapsamında incelenerek veriler toplanmıştır. Süreçte yapılan incelemelerde öğretim programında 21. yüzyıl becerilerine uygun şekilde içerik ve kapsama yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenme alanları ve kazanımlar boyutunda 4-7. Sınıflar düzeyine yürütülmüş olan incelemede, her bir sınıf düzeyinde farklı öğrenme alanlarında 21. yüzyıl becerileri ile örtüşmeler dikkat çekmektedir. Her bir sınıf düzeyine bakıldığında 'Kültür ve Miras' ile 'İnsanlar, Yerler ve Çevreler' alanlarında 21. yüzyıl becerilerine daha çok değinilmesi gerekliliği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Beceri, Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler, 21. Yüzyıl Becerileri.*

Examining The Social Studies Curriculum In The Light Of 21st Century

Abstract

The purpose of this research is to analyze the social studies curriculum in the light of 21st century skills. Within the scope of this main purpose, the data of the study were collected by using qualitative research methods. During the research process, the data were obtained through document analysis. Social Studies Curriculum was used as a document in the research. In line with the purpose of the research, data were collected by examining the curriculum, special objectives, competencies, values and skills, learning area and acquisitions. In the examinations made during the process, it was concluded that content and scope were included in the curriculum in accordance with 21st century skills. 4-7 in the dimension of learning areas and achievements. In the study conducted at the grade level, it is noteworthy that there are overlaps with 21st century skills in different learning areas at each grade level. Looking at each grade level, it is understood that 21st century skills should be given more space in the learning areas of 'Culture and Heritage' and 'People, Places and Environments'.

Key Words: Skill, Curriculum, Social Studies, 21st Century Skills.

¹Ayşe Yalçın, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Uzmanı, Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, ayse312968@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0369-6130

²Sorumlu Yazar: Ayşegül Tural, Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, Bartın, Türkiye, atural@bartin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2009-7543

Giriş

Günümüzün dünyası bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ışığında yeni beceriler ve yetkinliklerle donatılmış, çağa ayak uydurabilen, uyumlu ve aktif bireyleri yetiştirmeyi hedeflemektedir (Resnick ve Resnick, 1992, s. 38). Bu kapsamda eğitim - öğretim faaliyetleri de günün gelişmeleri, toplumsal alandaki yeni beklenti ve ilgi alanlarından etkilenmektedir. Dolayısı ile eğitim ve öğretim çalışmalarından, bireylerin hayata uyumunu kolaylaştırıcı olacak olan becerileri kazandırması beklenmektedir (Genç, 2005, s. 45). Beceri kavramı genel olarak ele alındığında bir işi yapma durumuna ilişkin teknik bilgi (Kaya, 2015, s. 263), bir işe dönük potansiyel gösterme, o işi başarmaya yönelik kabiliyet ve sonuçlandırma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2020). Beceri, bireylerin sahip oldukları kabiliyet, potansiyel, güç olarak ifade edilmektedir, denilebilmektedir. Beceri kazanımı süreci ise bir işe ilişkin olarak merak duygusu duymak ve işi yapma isteğinin ortaya çıkmasıyla, beraberinde o işi yapma ve işe dönük tecrübeler edinme neticesinde deneyimlere ve zamana bağlı olarak bir potansiyel geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Davidson ve Sternberg, 2003, s. 61). Dolayısı ile bireylerin doğuştan getirdiği bu kabiliyetlerin, süreç bazlı ve çağın gereklerine uygun şekilde dizayn edilmiş, planlı bir eğitim-öğretim süreci ile geliştirilebileceği düşünülmektedir (Sicherl Kafol ve Denac, 2020, s. 4696). Becerilerin potansiyel, güç olarak şekillendirilmesi, bireye kazandırılıp desteklenmesi ve hayatlarına yansması kapsamında öğretim programları öne çıkmaktadır (Patkova, 2017, s. 126). Öğretim programları içerisinde beceri kazanımı boyutunda vurgulanan çalışmalar, eğitim ve öğretim çalışmaları sürecinde dikkat çeken unsurlar olarak görülmektedir. Sosyal Bilgiler Dersine ait Öğretim Programı'na bakıldığında, özellikle 2018 programı ile birlikte günümüzde beceri öğrenimi sürecinin önem kazandığı ve beceri kazanımı sürecinde eğitim öğretim çalışmalarının ortaya konulması gerektiği anlaşılmış olup, ilgili öğretim programında da beceri öğretimi konusunda gerekli düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir (Çelikkaya ve Yakar, 2020, s. 2).

Yaşanılan çağa uyum sağlayabilen katılımcı ve sorumluluk sahibi, bilinçli, duyarlı bireyler yetiştirebilmek noktasında öğretim programlarının hazırlanması, planlanması ve uygulanması süreçleri oldukça önem kazanmaktadır. Bu noktada sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretim programı da bireylerdeki potansiyeli ortaya çıkarmayı amaçlamakla ilgili olarak beceri kazanımını önemsemektedir. Nitelikli birey yetiştirilmesi sürecine katkı amacıyla, salt bilgi aktaran bir konumdan ziyade, bireyleri harekete geçiren, aktif eden süreçlere ışık tutar şekilde, eğitim öğretim süreçlerinde beceri kazanımı hususu vurgulanmaktadır (MEB, 2018, s. 3). Bu kapsamda eğitim programlarında son yıllardaki gelişmeler de dikkate alınarak beceri öğretimi ve beceri kazanım süreçlerine önem verildiği görülmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde kullanılan öğretim programına da bakıldığında becerilere vurgu yapıldığı ve programda beceri boyutunun ağırlıklı olarak ortaya konulduğu görülmektedir (Çelikkaya ve Yakar, 2020, s. 1). Bu bağlamda ilgili dersin öğretim programı günün gelişme ve beklentilerine eşgüdümlü şekilde bireylerin beceri kazanımı boyutunda öne çıkan çalışmalara hizmet etmektedir (MEB, 2018). Çağın gerektirdiği şekilde etkin, aktif ve katılımcı bireyler yetiştirebilmek günümüzün çağdaş sosyal bilgiler eğitimi anlayışı ve sürecinin de en önemli amaçlarından biridir. Sosyal bilgiler dersi eğitim öğretim süreçlerinde son dönemde Çağdaş yaklaşımlar ışığında beceri kazanımı süreçleri de öne çıkmıştır. Dersin öğretim programında verilen temel becerilerin yanında, özellikle günlük hayatın içerisinde örneklemeler ile birlikte verilebilecek, araştırma, problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılığı teşvik ve karar vermeye yönelik beceriler de ön plandadır. Bu becerilerin kazandırılması sürecinde sosyal bilgiler dersinin etkin bir misyonun olduğu görülmektedir (Çelikkaya, 2021, s. 2). Bir konuda ilgi ve merak duygusunun ortaya çıkması ile birlikte kişinin kendini keşfedişi, o işi yapmaya yönelik istek, plan ve programı beraberinde

getirmektedir. Bu doğrultuda eğitim-öğretim ortamlarında bilgi ve deneyimin iç içe kullanılması, tecrübe kazanımına dönük olarak beceri kazanım süreçlerinin ön plana çıkarılması, eğitim öğretim sürecinde öne çıkan olgulardan biridir (Hadinugrahaningsih, Rahmawati, Ridwan, 2017, s. .2). Bireyler eğitim öğretim süreçleri kendilerinde doğuştan var olan potansiyeli keşfetmek ve kabiliyet olarak da adlandırılan becerilerini artırmaya dönük olarak yeni tecrübeler, yeni alıştırmalara, uygulamalara ihtiyaç duymaktadır. Sosyal bilgiler dersi eğitim ortamları da bu bağlamda bireylerin kendi potansiyellerini, yeteneklerini, yetkinlik alanlarını geliştirmelerine olanak tanıyacak şekilde beceri kazanıma uygun olarak geliştirilmektedir (Kaya, 2015, s. 264). Sosyal bilgiler dersi ortamlarında kazandırılması hedeflenen temel beceriler, bireylerin hayata uyumlarını kolaylaştırıcı, var olan kabiliyetlerini geliştirici, bilgiyi nitelikli bir şekilde kullanmalarını destekleyici şekilde bireylerin çağı yakalamalarını kolaylaştırıcı olarak planlanmaktadır (NCSS, 2010). Dinamik ve hayatım içerisinde bir ders olarak sosyal bilgiler eğitim öğretim süreçlerinde bireylerin fiziksel toplumsal ve sosyal ortamlara uyumu noktasında yakalayabilmeleri esas alınmaktadır Bu bağlamda eğitim-öğretim süreçleri sosyal bilgiler eğitiminde beceri öğretimi kazanımına dikkat çekilmektedir (Doğanay, 2008). Sosyal bilgiler dersinin hayatın içerisinde bir ders olması dolayısı ile beceri kazanımı boyutunda da hayata dönük becerilerin bireylerin hayatın içerisinde problem çözmelerini hayata katılımlarını destekleyici becerilerin kazanımını önemsendiği aşikârdır. Bu bağlamda son gelişmeler ışığında sosyal bilgiler eğitim öğretim sürecinde de gerçek yaşam durumlarından örnekler verilerek beceri kazanım sürecini desteklenmesi konusu öne çıkmıştır (Kutlu, 2006, s. 17). Bu aşamada sosyal bilgiler dersi başta olmak üzere beceri kazanım süreçlerinin etkili olarak çalışıldığı tüm alanlar için, çağın gerektirdiği koşullara uyumu sağlamak adına 21. yüzyıl becerileri konusu ortaya konulmuştur.

Bireylerin özellikle 21. yüzyıl becerileri ışığında sosyal bilgiler dersi kapsamındaki temel becerileri edinmesi bireysel ve toplumsal gelişim için gerekli görülmektedir (Önal, 2022, s. 143). Günümüzün teknoloji çağı odağında 21. yüzyıl becerilerine sahip olunması gerekliliği vurgulanmaktadır. Bireylerin hem bireysel manada kimlik kazanımının gelişmesi, hem de toplumsal boyutu ile aidiyet geliştirme ve toplumsallaşma sürecine katılımın desteklenmesi açısından 21. yüzyıl becerilerine dayalı olarak planlanmış eğitim ortamlarında öğretmen ve öğrenci sorumluluğu, işbirliği ve iletişimi eşliğinde bilgi, beceri, tutum-değer ve ahlaki yapılanma kapsamında çeşitli becerilerin kazandırılması beceri kazanım süreçlerinde vurgulanmaktadır (Griffin, ve Care, 2015, s. 225). 21. yüzyıl temalı beceriler denildiğinde, 'Öğrenmeye ve Yeniliğe ilişkin Beceriler' kapsamında eleştirel odaklı düşünme, iletişim, yaratıcı bakış ile problem çözme ve işbirliği; 'Yaşama ve Kariyere dayalı Beceriler' kapsamında, esnek düşünme ve uyum, girişimci yaklaşım ve öz yönetim ile üretkenlik ve hesap verebilirlik yanı sıra sosyallik ve kültürlerarasına ilişkin becerilerle, liderlik ve sorumlu davranma; 'Bilgiye, Medya ve Teknolojiye Odaklanan Beceriler' kapsamında ise medya, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı anlaşılmaktadır (Partnership for 21 st century Skills, 2009, s. 2). Günümüz becerileri; bireyi ve toplumu anlamayı ve yaşama dönük beceri performansını içermektedir. Bu becerilerinin özünde bireylerdeki, yaratıcılığı, eleştirel düşünmeyi, bireylerle grup çalışmaları odağında işbirlikçi ve problem çözücü çalışmaya teşvik vardır (Voogt ve Pareja Roblins, 2010, s. 13). 21. yüzyıl becerileri ile bireylerde farkındalık yaratarak, bilgiyi bilmenin ötesinde bilgiye ulaşmanın ve onu hayatın içinde etkili kullanmanın yanı sıra, farklı kültürlerle saygı ve duyarlılığın geliştirilerek topluluk halinde yaşamının desteklenmesinin önemi vurgulanmaktadır (Alismail ve McGuire, 2015, s. 151). Bu doğrultuda birey ve toplum bağının kurulması sürecinde 21. yüzyıl becerileri ile etkin bir vatandaş yetiştirmenin desteklenmesi hususu bulunmaktadır (Anagün, Atalay, Kılıç ve Yaşar, 2016, s. 161). İçinde bulunulan dönem ile birlikte, hızlı bir değişim ve dönüşüm süreci gelişmiş ve bu dinamik değişim sürecine ayak uydurmak gerekliliği doğmuştur. Bireylerin 21. yüzyılın gereği olarak, içinde

buldukları döneme ayak uydurabilmeleri önem kazanmıştır. Süreç boyunca hayatın içerisinde karşılaşılabilecek problemlerin çözümünde toplulukla uyum içerisinde yaşayabilmek ve birey olabilmek, kimlik ve aidiyet geliştirebilmek bilincine sahip olma süreçlerinde, çeşitli becerilere sahip olunması gerekli görülmektedir (Stout, 2005, s. 336). Bu doğrultuda sosyal bilgiler eğitimi içerisinde de beceri kazanım süreçleri önemsenmektedir. 21. yüzyıl becerileri de nitelikli bireylerin yetiştirilmesi amacıyla hareketle, son dönemde beceri kazanımı sürecinde öne çıkmış olan alan konularından biridir (Karasu Avcı, 2021, s. 21). Bu araştırmanın konu edindiği temel amaç doğrultusunda, sosyal bilgiler dersine ait programın 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesidir. Araştırmanın amacı kapsamında öğretim programındaki ‘özel amaçlar, beceriler, değerler, öğrenme alanları ve kazanımlar’ incelenmiştir.

Yöntem

21. yüzyıl becerileri ışığında sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretim programının beceri kazanımı boyutu açısından incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, araştırma sürecinin tüm aşamalarında nitel araştırmaya ait yöntemlerden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda bireylerin çeşitlilik gösteren deneyimlerinden hareketle, öğrenme sürecinin anlamlandırılması esas alınmaktadır (Vishnevsky & Beanlands, 2004, s. 234). Sosyal bilgiler dersine ilişkin olarak öğretim programının, bu aşamada doküman olarak kullanıldığı süreçte, araştırmanın verileri ise doküman inceleme ile toplanmıştır. Çalışmaya ilişkin tüm veriler doküman analizi yolu ile incelenmiştir. Nitel araştırmanın temel alındığı ve verilerin yöneme uygun olarak toplandığı çalışmalar açısından araştırma sürecine bakıldığında, doküman analizi uygun yöntem olarak düşünülmektedir. (Patton, 2014).

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu aşamasında çalışmanın sonuçlarına ilişkin bulgular sunularak değerlendirilmiştir.

Özel amaçlar açısından 21. yüzyıl becerileri

Sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretim programındaki 1, 4, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 17 numaralı ‘dokuz’ özel amacın 21. yüzyıl becerileri ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır:

Bulgular doğrultusunda ilgili dersin öğretim programındaki özel amaçlar ile 21. yüzyıl becerilerinin, ortaya çıkan veriler doğrultusunda örtüştüğü; programın, 21. yüzyıl becerileri kapsamında çağın gerekleri ile toplumsal beklentileri karşılamayı hedeflediği ifade edilebilmektedir.

Temel beceriler ve değerler eğitimi açısından 21. yüzyıl becerileri

Temel beceriler kapsamında programa bakıldığında;

Eleştirel odaklı düşünme ile problem çözmenin yanında iletişim, yenilikçi düşünme ve işbirliği becerileri ‘Öğrenmeye ve Yeniliğe Dönük Beceriler’ kapsamında görülürken; özdenetim ile girişimcilik ve sosyal katılım ise ‘Yaşam ve Kariyer Becerileri’ kapsamında; araştırma ile dijital ve medya okuryazarlığı ise ‘Bilgi, Medya ve Teknolojiye dönük Beceriler’ kapsamında ile sosyal bilgiler dersine ait öğretim programı ile ilişkilendirilebilmektedir.

Değerler eğitimi açısından ise ‘duyarlılık ile bilimsellik ve sorumluluk’ değerlerinin program bazında yapılan ilişkilendirmede öne çıktığı görülmektedir.

Yetkinlikler açısından 21. yüzyıl becerileri

Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler açısından beceriler Tablo 1'de ele alınmıştır.

Tablo 1. Yetkinlikler açısından 21. Yüzyıl becerileri

21. Yüzyıl Beceri Alanı	Yetkinlikler
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	1 ve 2. Yetkinlik
Yaşam ve Kariyer Becerileri	6, 7 ve 8. yetkinlik
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	3, 4 ve 5. yetkinlik

Tablo 1'e bakıldığında öğretim programındaki yetkinlik alanlarının 21. yüzyıl becerileri ile birbirini karşıladığı dikkat çekmektedir. Özellikle öğrenmeye ve yenilikçi tarzda düşünmeye dönük olarak 21. yüzyıl becerilerini 1 ve 2. Yetkinliğin sırasıyla karşıladığı görülmektedir. Yaşam ve kariyer odaklı 21. yüzyıl becerilerinde ise peşi sıra 6, 7. ve 8. Sıradaki yetkinlik alanları olarak bireylerin katılımcılığını destekleyici, girişimci oluşlarını ve farklı kültürleri bilerek, sosyalleşmelerini destekleyici olan yetkinliklerin örtüştüğü anlaşılmaktadır. Bilgi ve teknolojinin kullanımına dönük becerilerde ise 3, 4, ve 5. Yetkinlik alanları olarak teknoloji ve medya okuryazarı olmak üzerine odaklanan alanların öne çıktığı görülmektedir.

Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. Yüzyıl becerileri

4. Sınıf Düzeyinde 21. yüzyıl becerileri

4. sınıf düzeyinde Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. yüzyıl becerileri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. Yüzyıl becerileri

Öğrenme Alanı	Kazanım
İnsanlar, Yerler ve Çevreler (1)	SB.4.3.4. numaralı 4. kazanım
Bilim, Teknoloji ve Toplum (1)	SB.4.4.4. numaralı 4. kazanım
Üretim, Dağıtım ve Tüketim (2)	SB.4.5.1. nolu 1. kazanım ile SB.4.5.3. nolu 3. kazanım
Etkin Vatandaşlık (2)	SB.4.6.2. nolu 2. kazanım ile SB.4.6.3. numaralı 3. kazanımı
Küresel Bağlantılar (2),	SB.4.7.1. nolu 1. kazanım ve SB.4.7.3. nolu 3. kazanım

Tablo 2'e göre 4. sınıf düzeyinde öğrenme alanları ve kazanımlar kapsamında incelenmesine bakıldığında, sırasıyla 'İnsanlar, Yerler ve Çevreler' alanı (1) ile 'Bilime, Teknolojiye ve Topluma'

dayalı konu alanı (1), ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ dayalı alan (2), ‘Etkin Vatandaşlık’ (2) konusu ile, ‘Küresel Bağlantılar’da (2) kazanımlar boyutunda ilişkilendirmelere rastlanırken, ‘Birey ve Toplum’ konu alanı ile ‘Kültür ve Miras’ odaklı alanda kazanımlar boyutunda doğrudan bir ilişkilendirme bulunmamıştır.

5 Sınıf Düzeyinde 21. yüzyıl becerileri

5. sınıf düzeyinde 21. yüzyıl becerileri ilişkilendirmesi Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. yüzyıl becerileri

Öğrenme Alanı	Kazanım
Birey ve Toplum (1)	SB.5.1.3. nolu kazanım
Kültür ve Miras (1)	SB.5.2.4. nolu kazanım
Bilim, Teknoloji ve Toplum (3)	SB.5.4.1. nolu kazanım ile SB.5.4.2. nolu konulu kazanım ve SB.5.4.3. nolu kazanımı
Üretim, Dağıtım ve Tüketim (4)	SB.5.5.2. numaralı kazanım SB.5.5.3. numaralı kazanım SB.5.5.5. numaralı kazanım ile SB.5.5.6. nolu kazanımı
Etkin Vatandaşlık (1)	SB.5.6.3. nolu kazanımı
Küresel Bağlantılar (1)	SB.5.7.2. nolu kazanım

Tablo 3’e bakıldığında 5. sınıf düzeyinde 21. yüzyıl becerileri ile en çok ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ konulu alan (4), en az ise ‘Birey ve Toplum’ konulu alan (1) ile ‘Kültür ve Miras’ (1), ‘Etkin Vatandaşlık’ (1) ve ‘Küresel Bağlantılar’ (1) alanlarında ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. ‘İnsanlara, Yerlere ve Çevrelere’ odaklı alanda ise kazanımlar boyutunda doğrudan bir ilişkilendirme bulunmamıştır.

6 Sınıf Düzeyinde 21. Yüzyıl becerileri

6. sınıf düzeyinde Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. yüzyıl becerileri Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. yüzyıl becerileri

Öğrenme Alanı	Kazanım
Birey ve Toplum (3)	SB.6.1.2. numaralı kazanımı ile SB.6.1.3. nolu kazanımı ve SB.6.1.4. nolu kazanım
Bilim, Teknoloji ve Toplum (2)	SB.6.4.2. numaralı kazanım ile SB.6.4.3. numaralı kazanım
Üretim, Dağıtım ve Tüketim (3)	SB.6.5.2. numaralı kazanımı ile SB.6.5.4. numaralı kazanımı ve SB.6.5.6. numaralı kazanım
Etkin Vatandaşlık (1)	SB.6.6.1. nolu kazanım
Küresel Bağlantılar (1)	SB.6.7.4. numaralı kazanımı

Tablo 4’e bakıldığında 6. sınıf düzeyinde 21. yüzyıl becerilerinin öğrenme alanları ve kazanımlar kapsamında en çok ‘Birey ve Toplumla ilişkin konulara temas eden’ alan ile ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’e ilişkin (3) konuda, en az ise ‘Etkin olarak vatandaşlık’ (1) konusuna odaklanan alanda ve ‘Küresel Bağlantılar’ (1) öğrenme alanlarında ilişkilendirildiği görülmektedir. ‘Kültür ve Miras’ dayalı alan ile ‘İnsanlara, Yerlere ve Çevrelere’ ilişkin temalarda ise kazanımlar boyutunda bir

ilişkilendirmeye rastlanılmamıştır.

7 Sınıf Düzeyinde 21. yüzyıl becerileri

7. sınıf düzeyinde Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. yüzyıl becerileri Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrenme Alanı ve Kazanımlar açısından 21. yüzyıl becerileri

Öğrenme Alanı	Kazanım
Birey ve Toplum (4)	SB.7.1.1. numaralı kazanım ile SB.7.1.2. numaralı kazanımının yanı sıra, SB.7.1.3. numaralı ve SB.7.1.4. numaralı kazanım
İnsanlar, Yerler ve Çevreler (2)	SB.7.3.3. numaralı kazanım ile SB.7.3.4. numaralı kazanımı
Bilim, Teknoloji ve Toplum (2)	SB.7.4.1. numaralı kazanım ile SB.7.4.4. numaralı kazanım
Üretim, Dağıtım ve Tüketim (3)	SB.7.5.2. numaralı kazanımı ile SB.7.5.5. numaralı ve SB.7.5.6. numaralı kazanım
Etkin Vatandaşlık (1)	SB.7.6.4. numaralı kazanım
Küresel Bağlantılar (2)	SB.7.7.3. numaralı kazanım ile SB.7.7.4. numaralı kazanım

Tablo 5 dikkate alındığında, 7. sınıf düzeyinde 21. yüzyıl becerilerinin öğrenme alanları ve kazanımlar kapsamında en çok ‘Birey ve Toplum’ konusunda, en az ise ‘Etkin Vatandaşlık’ (1) öğrenme alanında ilişkilendirildiği görülmektedir. ‘Kültür ve Miras’ öğrenme alanında ise kazanımlar boyutunda 21. yüzyıl becerileri ile doğrudan bir ilişkilendirmeye rastlanılmamıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada 21. yüzyıl becerileri kapsamında sosyal bilgiler dersine ilişkin öğretim programı ele alınmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda ilgili öğretim programı içerisinde çeşitli boyutlarda 21. yüzyıl becerilerinin her bir alt boyutunun ele alındığı ve vurgulandığı görülmektedir. Bu bağlamda programın güncelliği ve içinde bulunulan çağı yakalaması noktasında 21. yüzyıl becerileri ile örtüştüğü anlaşılmaktadır. Öğretim programında özel amaçlar, yetkinlikler, değerler ve beceriler kapsamında yapılan incelemelerde 21. yüzyıl becerilerine uygun şekilde içerik ve kapsama yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenme alanları ve kazanımlar boyutunda 4-7. Sınıflar düzeyine yürütülmüş olan incelemede, her bir sınıf düzeyinde farklı öğrenme alanlarında 21. yüzyıl becerileri ile örtüşmeler dikkat çekmektedir. Programda yapılan incelemelerde 21. yüzyıl becerileriyle, ‘Kültür ve Miras’ alan ile ‘İnsanlar, Yerler ve Çevreler’ ilişkin konu temalarında kazanımlar boyutunda doğrudan bir ilişkilendirmenin geri planda kaldığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra her bir sınıf düzeyinde diğer öğrenme alanlarında ilgili becerilere yer verildiği görülmüştür. Bozkurt, (2021)’in Sosyal bilgiler lisans programını 21. yüzyıl becerileri açısından inceledikleri çalışmalarında elde ettikleri veriler ile çalışmanın sonuçları desteklenmektedir. Yine çalışmanın sonuçlarına uygun olarak Kurudayıoğlu ve Soysal (2019), Yalçın (2018), Cansoy (2018), Hamarat (2019)’un hazırladıkları araştırmaları 21. yüzyıl becerilerine yaklaşımları ve ele alış biçimleri ile çalışmayı destekler niteliktedir. Sosyal bilgiler derslerinde teknoloji entegrasyonu odaklı çağı yakalamayı ve 21. Yüzyıl becerilerini özümsemeyi öngören çalışması ile Farısı (2016) de çalışma sonuçlarını desteklemektedir. 21. yüzyıl becerilerinin derinlemesine ele alındığı çalışma da süreci eğitim - öğretim boyutu ile

bireysel ve toplumsal gelişim bağlamında değerlendirerek çalışma sonuçlarına katkı sunmaktadır (Voogt ve Pareja Roblins., 2010).

Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda günümüz dünyasının beklentilerine uyumlu olan birey ve toplum potansiyeline uygun olarak, 21. yüzyıl becerilerine içerik ve kapsam bakımından daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Özellikle öğrenme alanı ve kazanımlar boyutunda elde edilen sonuçlar doğrultusunda, "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" ile "Kültür ve Miras" konulu öğrenme alanları kazanımları başta olmak üzere tüm öğrenme alanlarında kazanım temalı olarak 21. yüzyıl becerilerinin yer almasının artırılarak devamının desteklenmesi önerilmektedir. Araştırmanın uygulama boyutu da eklenerek nicel ya da karma yöntemle derinleştirilerek çalışılması, 21. yüzyıl becerileri kapsamında öğretim programına işlevsel bir bakış getirebileceğinden önerilmektedir.

Kaynakça:

- Alismail, H. A., McGuire, P. (2015). 21st century standards and curriculum: Current research and practice. *Journal of Education and Practice*, 6(6), 150-154.
- Anagün, Ş. & Atalay, N. & Kılıç, Z. & Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 160-175. doi: 10.9779/PUJE768.
- Bozkurt, F. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 34-64. doi:10.9779/pauefd.688622.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3112/3134.
- Çelikkaya, T. & Yakar, H. (2020). Alana özgü beceriler. Editörler T. Çelikkaya & H. Yakar. *Konu ve Beceri Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimi I* Kitabı içinde. s.1-5. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelikkaya, T. (2021). Toulmin Argümantasyon Modeli. s. 2-38. Editör T. Çelikkaya. *Etkinlik Örnekleriyle Sosyal Bilgiler Öğretiminde Alternatif Eğitim Modelleri ve Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Davidson, J. E. & Sternberg, R. J. (2003). *The psychology of problem solving*. New York: Cambridge University Press, USA.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2), 77-96.
- Farısı, M. (2016). Developing the 21st-century social studies skills through technology integration. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 17(1), 16-30.
- Griffin, P., & Care, E. (2015). The ATC21S method. In P. Griffin & E. Care (Eds.), *Assessment and teaching of 21st century skills: Methods and approaches*. Dordrecht: Springer.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretimde Sosyal Becerilerin Gerçekleşme Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (1), 41-54.
- Hadinugrahaningsih, T., Rahmawati, Y., Ridwan, A. (2017). *Developing 21st century skills in chemistry classrooms: Opportunities and challenges of STEAM integration*. AIP Conference Proceedings, 1868 (1): 030008. <https://doi.org/10.1063/1.4995107>.
- Hamarat, (2019). 21. yüzyıl becerileri odağında Türkiye'nin eğitim politikaları. *SETA Analiz Sayı 272*. <https://setav.org/assets/uploads/2019/04/272a.pdf> Adresinden Ulaşıldı.
- Karasu Avcı, E. (2021). *Sunuş yoluyla öğretim stratejisi ve sosyal bilgiler öğretiminde kullanımı*. s. 21-42. Editörler. Y. Değirmenci & Z. Taşyürek. *Uygulama Örnekleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi (Strateji-Yöntem-Teknik)* kitabı içinde. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kaya, B. (2015). *Sosyal bilgilerde beceri öğretimi*. s. 263-301. Editörler C. Dönmez & K. Yazıcı. Sosyal Bilgiler Öğretimi kitabı içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kurudayıoğlu, M. & Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.5 (2), 483-496.
- Kutlu, Ö. (2006). Üst düzey süreçleri belirleme yolları: yeni durum belirleme yaklaşımları. *Çağdaş Eğitim*, 31 (335), 15-21.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). Ankara: MEB Yayıncılık.
- National Council for the Social Studies (NCSS), (2010). Appendix I Essential Social Studies Skills and Strategies .pdf (mcpsmt.org) adresinden 12 Kasım 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Önal, G. (2022). *Sosyal bilgilerde beceri öğretimi* .s. 127-143. Editörler C. Öztürk ve T. Kafadar. Sosyal Bilgiler Öğretimi Etkili Vatandaşlık Eğitimi El Kitabı içinde. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Partnership for 21st Century Skills (2009). Framework for 21st century learning. 10.10.2022'de www.p21.org.'den alınmıştır.
- Patkova, D. (2017). *Individual Planning in the Social Services*. Annual Conference Faculty Of Social Sciences Ucm Trnava Social Policy and Services, Trnava.
- Patton, M, Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün, S. B. Demir, Çeviri Ed. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Resnick, L.B. & Resnick, D.P. (1992). Assessing the Thinking Curriculum: New Tools for Educational Reform. In: Gifford, B.R., O'Connor, M.C. (eds) *Changing Assessments*. Evaluation in Education and Human Services, Springer, Dordrecht. 30, 37-75.
- Sicherl Kafol, B., Denac, O. (2020). The importance of interdisciplinary planning of the learning process. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2, 4695-4701.
- Stout, D. (2005). The social and cultural context of stone-knapping skill acquisition. *Stone knapping: the necessary conditions for a uniquely hominin behaviour* . (eds V Roux, B Bril), pp. 331- 340. Cambridge, UK: McDonald Institute for Archaeological Research.
- Türk Dil Kurumu (TDK), 2020. *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gv.tr/> adresinden 15.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Vishnevsky, T., Beanlands, H. (2004). Interpreting Research in Nephrology Nursing. *Nephrology Nursing Journal*, 31 (2), 234-238.
- Voogt, J., Pareja Roblins, N. (2010). *21st Century Skills*. Discussion Paper. University of Twente, Enschede.
- Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar, *Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences* 51 (1), 183-201.